

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ, ЛІТЕРАТУРИ З
МЕТОДИКАМИ НАВЧАННЯ**

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**РОЗВИТОК УМІНЬ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ
ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ**

Спеціальність «014 Середня освіта (Мова і література (англійська))»

ОС – магістр

Виконавець: Бобуська К.В.
студентка 2-го курсу,
групи СО МЛ(А)-2 (М)

(підпис)

Науковий керівник:
к. пед. наук, доц. Бопко І.З.

Робота допускається до захисту:
Зав. кафедрою:
д. пед. наук, проф. Теличко Н.В.

(підпис)

(підпис)

«__» _____ 2021 р.

Мукачєво-2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ УМІНЬ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕТОДІВ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ.....	6
1.1. Дидактичні передумови інтерактивного навчання в процесі формування писемного мовлення	6
1.2. Психолого-педагогічні особливості формування англомовної писемної компетенції	21
Висновки до розділу 1	34
РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЯ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНОГО ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ	35
2.1. Основні завдання навчання інтерактивних методів писемного мовлення	35
2.2. Методичні принципи організації інтерактивного навчання писемного мовлення і розробки комплексу вправ	40
2.3. Комплекс вправ з використанням інтерактивних методів навчання писемного мовлення.....	54
Висновки до розділу 2	81
ВИСНОВКИ	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	97

ВСТУП

Актуальність теми дослідження значною мірою зумовлюється розширенням сфери функціонування писемного спілкування, що відображає сучасний стан розвитку суспільства. Соціальне замовлення суспільства полягає в тому, щоб майбутній учитель був підготовлений до ефективного виконання своїх професійних функцій і повноцінної участі в усіх галузях сучасного суспільного життя, що неможливо без оволодіння писемною компетентністю.

Актуальність поставленої проблеми підтверджують багаторічні спостереження за процесом навчання писемного мовлення в мовному ВНЗ, які свідчать про те, що у навчанні англійської мови репродуктивні види письмових робіт переважають над творчими. Основним критерієм оцінки висловлювання є мовна та мовленнєва коректність, внаслідок чого поза увагою залишаються зміст і логіко-структурна побудова тексту. Керування навчальною діяльністю студентів не завжди сполучається із принципом співробітництва викладача і студента, взаємодії та взаємодопомоги студентів, а також з інтегрованим використанням групових та індивідуальних форм роботи. Недостатньо уваги приділяється використанню активних форм навчання, формуванню професійного вміння корекції висловлювання та інтегрованому формуванню вмінь писемного й усного мовлення.

Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що студент набуває знань і вмінь як у ході скерованої викладачем взаємодії з іншими студентами під час сумісної мовленнєвої розумової діяльності, так і в процесі самостійної творчої та пошукової діяльності, націлених на розв'язання проблемних ситуацій. Унаслідок оволодіння різними стратегіями інтерактивної роботи в студентів можуть формуватися не тільки продуктивні вміння писемного мовлення, але й вміння обговорювати творчі роботи,

оцінювати й виправляти написані роботи, аргументовано висловлювати свою точку зору, пропонувати раціональні способи розв'язання проблем.

Усе зазначене вище зумовило вибір теми нашого дослідження. Необхідність розробки теоретичного обґрунтування принципів організації інтерактивного навчання писемного мовлення і розробки комплексу інтерактивних вправ для формування розвитку писемних умінь майбутніх учителів англійської мови обумовлює **актуальність теми дослідження**.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати принципи організації інтерактивного навчання писемного мовлення і розробити комплекс інтерактивних вправ для формування розвитку писемних умінь майбутніх учителів англійської мови.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- 1) Виявити теоретико- дидактичні передумови інтерактивного навчання в процесі формування писемного мовлення
- 2) Проаналізувати психолого-педагогічні особливості формування англомовної писемної компетенції
- 3) Укласти комплекс вправ, спрямованих на розвиток вмінь написання, редагування та корегування тексту на різних етапах його породження.

Об'єктом дослідження є процес навчання писемного мовлення.

Предмет дослідження становлять інтерактивні методи роботи студентів і комплекс вправ для формування англомовної писемної компетенції.

Практичне значення одержаних результатів полягає в укладанні комплексу вправ який складається з 4х груп, кожна з яких розвиває певні вміння, необхідні на відповідних етапах роботи з написання тексту, а також з метою формування англомовної писемної компетенції, і може використовуватися при навчанні майбутніх вчителів англійської мови з використанням інтерактивних методів.

Публікації. Основні положення та результати дослідження опубліковано в 2 статтях, із них 1 – у студентському науковому віснику, одна – у міжнародному виданні.

Структура та обсяг роботи зумовлені її цілями і завданнями. Робота складається з вступу, двох розділів, висновків. Текст роботи викладено на 107 сторінках.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Теоретично обґрунтовано принципи організації інтерактивного навчання писемного мовлення з використанням мовного портфеля і розроблено комплекс інтерактивних вправ для формування розвитку писемних умінь майбутніх учителів англійської мови.

Використання мовного портфеля для навчання АПМ забезпечує результативне підвищення рівня володіння вмінь АПМ у студентів-філологів.

1) У результаті дослідження дидактичних особливостей портфеля його було обґрунтовано як педагогічне явище та визначено як метод організації навчання мовлення (усного, писемного), що забезпечує реалізацію специфічної системи контролю, яка базується на самоконтролі й самокорекції та функціонує в процесі розвитку мовленнєвих умінь, у тому числі й умінь писемного мовлення.

Методичні рекомендації для укладачів мовних портфелів, ЗСР, програма з англійської мови для університетів та наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних методистів, у яких розглядається проблема мовного портфеля, утворили теоретичне підґрунтя для укладання "мовного портфеля для навчання АПМ", що призначений для студентів-філологів третього курсу. У відповідності до вимог чинної програми було адаптовано й описано цілі, функції, основні характеристики, методичні принципи, структуру та зміст складових мовного портфеля для навчання АПМ. Його головною метою стало формування і розвиток умінь АПМ у студентів-філологів, провідним методичним принципом використання – самооцінка вмінь АПМ.

2) На основі дескрипторів якісних аспектів АПМ, що представлені в чинній програмі та в ЗСР, керуючись методичними рекомендаціями для опису рівнів володіння ІМ, було укладено перелік умінь АПМ для майбутніх філологів. Останній після адаптації та розподілу за рівнями набув ознак контрольних листів для самооцінки рівня володіння вміннями АПМ. Сформовані нами контрольні листи для самооцінки рівня володіння вміннями

АПМ разом із наведеними у ЄМП шкалами самооцінювання вмінь АПМ утворили основу для мовного портфеля для навчання АПМ та склали систему опису рівнів володіння АПМ, яка призначена для навчання АПМ студентів-філологів третього курсу.

Проведений аналіз рекомендацій щодо створення мовних портфелів та вивчення вітчизняного й зарубіжного досвіду їх формування дозволили укласти мовний портфель для навчання АПМ, який має типову структуру ЄМП та є адаптованим до цілей і умов національної освіти.

Створено комплекс прийомів застосування мовного портфеля у навчальному процесі та систему вправ для навчання АПМ. Остання включає три підсистеми вправ відповідно до жанрів ПТ, що вивчаються (розповідь, опис, аргументація). Кожна підсистема вправ, а також комплекс прийомів використання мовного портфеля, представлені групами, які реалізуються на відповідному етапі навчання АПМ (підготовчому, основному, завершальному). Інтегральною складовою прийомів кожного етапу стали ті, що спрямовані на організацію рефлексивних дій. Прийоми завершального етапу, що призначені для використання в процесі навчання створення ПТ як складників мовного портфеля, були організовані за видами контролю – поточного, зарубіжного, підсумкового. У рамках кожного з зазначених видів контролю були виділені групи прийомів, що використовуються в режимах само-, взаємо- та контролю з боку викладача.

Одержані результати розкривають перспективи подальшого дослідження за такими напрямками: формування електронного мовного портфеля для навчання АПМ та навчання професійно-спрямованого писемного мовлення з використанням мовного портфеля.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания / Б. Г. Ананьев. — Л. : Изд-во ЛГУ, 1968. — 339 с.
2. Англійська мова. III курс: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / [Возна М. О., Гапонів А. Б., Васильченко О. Ю. та ін.] ; за ред. Карабана В. І. — Вінниця : Нова книга, 2007. — 496 с.
3. Андрійко І. Ф. Зарубіжні методичні концепції навчання іншомовного писемного мовлення та їх застосування в українському ВНЗ / І. Ф. Андрійко // Іноземні мови. — 2001. — №3. — С. 22—25.
4. Андрійко І. Ф. Навчання німецькомовного творчого письма студентів мовних спеціальностей / І. Ф. Андрійко // Іноземні мови. — 2011. — №4. — С. 26—29.
5. Бебих В. В. Організація самостійної роботи майбутніх фінансистів у процесі навчання англomовного ділового писемного спілкування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 „Теорія та методика навчання : германські мови” / В. В. Бебих. — К., 2009. — 24 с.
6. Бебих В. В. Реалізація у комп'ютерній програмі комплексу вправ для формування ділової англomовної писемної компетенції студентів / В. В. Бебих // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія : Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. — Харків : Харківський нац. унів. ім. В. Н. Каразіна, 2010. — Вип. 62. — № 897. — С. 169—174.
7. Беженар І. В. Портфель як метод навчання / Беженар І. В. // Perspektywiczne opracowania sa nauka i technikami – 2010 : materialy VI Miedzynarodowej naukowipraktycznej konferencji, 07—15 listopada 2010 roku. — Przemysl : Nauka i studia, 2010. — Vol. 10 : Pedagogiczne nauki. Politologija. — S. 89—91.
8. Беженар І. Навчання писемного мовлення: алгоритм написання творчої роботи / Ірина Беженар // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. праць. — Чернівці : Рута, 2004. — Вип. 211 : Педагогіка та психологія. — С. 17—23.

9. Беспалько В. П. Опыт разработки и использования критериев качества усвоения знаний / В. П. Беспалько // Советская педагогика. — 1968. — № 4. — С. 52—69.
10. Бігич О. Б. Інформаційно-комунікаційний портфель викладача іноземної мови / О. Б. Бігич // Електронні засоби навчання іноземних мов студентів : досвід розробки й апробації : Колективна монографія / [О. Б. Бігич, М. М. Волошинова, О. А. Мацнева та інш.] ; за ред. О. Б. Бігич. — К. : Вид центр КНЛУ, 2012. — С. 14—16.
11. Бігич О. Б. Інформаційно-комунікаційний портфель викладача як засіб його професійної автономії / О. Б. Бігич // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія : Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов. — Харків : Харківський нац. унів. ім. В. Н. Каразіна, 2010. — Вип. 62. — № 897. — С. 164—168.
12. Бігич О. Б. Теорія і практика формування навчальної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи : навч. посібник / О. Б. Бігич. — К. : Ленвіт, 2006. — 200 с.
13. Брейгина М. Е. О самоконтроле в обучении иностранному языку / М. Е. Брейгина // Иностранные языки в школе. — 2000. — № 1. — С. 23—28. — № 2. — С. 10—15.
14. Бричка О. М. Сучасні лінгво-методичні підходи до навчання писемного мовлення / О. М. Бричка // Наукові записки. Серія : Проблеми філології і методики навчання іноземних мов. — Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка, 1997. — Вип.12. — С. 73—77.
15. Висотченко С. В. Сучасні тенденції навчання студентів-іноземців іншомовного писемного мовлення / Висотченко С. В. // Вісник КНЛУ. Серія : Педагогіка та психологія. — К. : Вид. центр КНЛУ, 2005. — Вип. 8. — С. 77—82.
16. Горбунова Н. П. Навчання студентів технічних вищих навчальних закладів написання ділового листа як жанру писемного мовлення / Горбунова Н. П. // Вісник КНЛУ. Серія : Педагогіка та психологія. — К.: Вид. центр КНЛУ, 2003. — Вип. 6. — С. 146—154.

17. Грицюк Л. Ф. Рекомендації до написання есе / Л. Ф. Грицюк // Наукові записки. Серія : Проблеми філології і методики навчання іноземних мов. — Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка, 1997. — Вип.12. — С. 56—61.
18. Гронь Л. В. Навчання вільного переказу майбутніх учителів англійської мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 „Теорія і методика навчання : германські мови” / Л. В. Гронь. — К., 2001. — 19 с.
19. Данилова К. О. Формування писемної англомовної компетенції у сфері професійної діяльності інженера / Данилова К. О. // Вісник КНЛУ. Серія : Педагогіка та психологія. — К. : Вид. центр КНЛУ, 2003. — Вип. 6. — С. 155—162.
20. Деркач Л. М. Психологічні основи самоконтролю учнів у процесі навчання іноземним мовам: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. психол. наук : спец. 19.00.07 „Педагогічна та вікова психологія” / Л. М. Деркач. — К., 1994. — 50 с.
21. Європейський Мовний Портфель для економістів : проект / [укл. Н. В. Ягельська ; наук. кер. С. Ю. Ніколаєва ; ред. Т. Хаббард]. — К. : Ленвіт, 2004. — 56 с.
22. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / [пер. з англ. О. М. Шерстюк ; наук. ред. С. Ю. Ніколаєва]. — К. : Ленвіт, 2003. — 273 с.
23. Калмыкова И. Р. Портфолио как средство самоорганизации и саморазвития личности / И. Р. Калмыкова // Образование в современной школе. — 2002. — №5. — С. 23-25.
24. Каменєва Т. М. Методика навчання майбутніх менеджерів ділового писемного спілкування англійською мовою з використанням електронного підручника автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 „Теорія та методика навчання : германські мови” / Т. М. Каменєва. — К., 2010. — 22 с.
25. Ксензова Г. Ю. Перспективные школьные технологии : учеб.-метод. пособие / Г. Ю. Ксензова. — М. : Педагогическое общество России, 2001. — 224 с.

26. Литнтьова І. Ф. Інтеракціональний підхід до розробки комплексу тестових завдань з писемного мовлення для студентів першого курсу педагогічного університету / Литнтьова І. Ф. // Вісник КНЛУ. Серія : Педагогіка та психологія. — К. : Видавничий центр КНЛУ, 2004. — Вип. 7. — С. 126—132.
27. Ніколаєва С. Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці) : навч. посіб. / С. Ю. Ніколаєва. — К. : Ленвіт, 2008. — 285 с.
28. Ніколаєва С. Ю. Тестовий контроль лексичних навичок письма (англійська мова) : посіб. / С. Ю. Ніколаєва, В. М. Тітова. — К. : Ленвіт, 1998. — 72 с. — (Бібліотечка журналу “Іноземні мови” ; вип. 1).
29. Норенко О. П. Результати експериментальної перевірки ефективності навчання майбутніх філологів членування письмового тексту з використанням комп’ютерних технологій / Норенко О. П. // Вісник КНЛУ. Серія : Педагогіка та психологія. — К.: Вид. центр КНЛУ, 2002. — Вип. 5. — С. 300—307.
30. Онищенко К. І. Навчання письма / К. І. Онищенко // Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник // [О. Б. Бігич, Н. О. Бражник, С. В. Гапонова та ін. ; під кер. С. Ю. Ніколаєвої]. — К. : Ленвіт, 1999. — С. 205—222.
31. Паращук В. Ю. Практичний курс англійської мови: підручник / В. Ю. Паращук, Л. Ф. Грицюк, С. Б. Саум. — К. : Стилос, 1997. — 374 с.
32. Про проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу : Наказ Міністерства освіти і науки України № 48 від 23 січня 2004 р. [Електронний ресурс]. — К., 2004. — Режим доступу : http://www.mon.gov.ua/laws/MON_48.doc
33. Руснак Д. А. Навчання студентів французького писемного мовлення з використанням рекламних матеріалів / Д. А. Руснак // Іноземні мови. — 2011. — №4. — С. 21—25.
34. Скляренко Н. К. Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь / Н. К. Скляренко // Іноземні мови. — 1999. — № 3. — с. 3—7.

35. Скляренко Н. К. Типологія вправ в інтенсивному навчанні іноземних мов / Н. К. Скляренко // Гуманістичні аспекти лінгвістичних досліджень і методики викладання іноземних мов: зб. наук. праць. — К. : КДППМ, 1992. — С. 9—13.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>